

Boom Juridische uitgevers
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
F (070) 330 70 30
E info@bju.nl
I www.bju.nl

EstateTip Review

Afl. 2007-34

19 september 2007

Naar een nieuw Surinaams erfrecht

Een zonnige legitimarisvrije zone, met genuanceerde
dwingendrechtelijke aanspraken

De redactie van *EstateTip Review* was onlangs in Suriname om aldaar het fenomeen 'Estate Planning' te introduceren. Het was een geweldige belevenis. Niet alleen de gastvrijheid was bijzonder, maar ook het feit dat we met het oude erfrecht aan de slag moesten en weer aan den lijve ondervonden hoe wij boffen met ons nieuwe verbintenisrechtelijke erfrecht. Obv's, horizontaal en verticaal, waren nog aan de orde van de dag, alsmede het beruchte artikel 4:963a oud BW, in Suriname: artikel 943a Surinaams BW. Ook het feit dat aldaar te lande de heffing van successierecht in onbruik is geraakt, gaf een extra dimensie aan het estate planningsgebeuren. We hebben, zo denken wij, op de valreep nog mogen genieten van het 'oude' Surinaamse erfrecht, alvorens het de laatste adem uitblaast. Wat is er immers aan de hand? Ook in Suriname, net als op de Nederlandse Antillen en Aruba, ligt er een concept voorontwerp voor een nieuw Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek (versie 18/25 juni 2007). Het voorontwerp is een product van de Commissie Herziening Burgerlijk Wetboek onder leiding van mr. G. Gangaram Panday. Het voorontwerp is ontleend aan het Nederlands-Antilliaanse ontwerp-Boek 4 (opgesteld met bijstand van prof. mr. J. de Boer) en daarmee aan het Nederlandse Boek 4 met de nodige afwijkingen. Voor een bespreking van het Antilliaanse en Arubaanse ontwerp verwijzen wij naar F.W.J.M. Schols, *Erfrechtelijk chillen op de Antillen*, WPNR 6717 (2007). Wat valt ons op?

Legitieme

Ook Suriname stevent af op een *legitimarisvrij erfrecht*. Dit betekent dat in Suriname eveneens het adagium 'alles kan, alles mag' erfrechtelijk opgeld zal doen, en het ene 'langstlevende-testament' het andere niet meer is. Men wil terecht niet aan de gedenatureerde Nederlandse legitieme. De zwakste plek is gesignaleerd, zo blijkt uit de concept memorie van toelichting:

'In Nederland – waar de laatste twintig jaren de aandacht geconcentreerd was op de constructie van bescherming van de langstlevende echtgenoot – is, zoals gezegd, de legitieme portie (vooralsnog) gehandhaafd. De betekenis is sterk teruggedrongen met name door titel 3, afdelingen 1 en 2 en artikel 4:82 Ned.BW (niet-opeisbaarheid jegens echtgenoot of andere levensgezel).'

Ter bepaling van de Surinaamse sfeer nog een stukje uit de memorie van toelichting:

‘De legitieme portie is een ernstige inbreuk op de beschikkingsvrijheid van de mens, de vrijheid om over zijn vermogen bij testament of bij leven door middel van giften te beschikken, zonder dat kan worden gezegd dat de omstandigheid dat deze de rust binnen de familie bevordert een voldoende rechtvaardiging voor de inbreuk oplevert.’

De andere wettelijke rechten

De ‘andere wettelijke rechten’ voor kinderen komen door de afschaffing van de legitieme in een ander daglicht te staan. Rechterlijk *maatwerk* met de ‘sommen ineens’, hetgeen doet denken aan het Anglo-Amerikaanse systeem waar men de ongenueanceerde forfaitaire legitieme niet kent, maar wel voorzieningen op maat. Durven we in Nederland nu niet ook de knoop door te hakken? Ons moderne erfrecht uit 2003 doet weer ouderwets aan.

Nu, zoals we hierna zullen zien, de wettelijke verdeling niet altijd werkt ten behoeve van de echtgenoot worden de andere wettelijke rechten voor de langstlevende van nog *groter belang*. In dit kader wijzen wij op artikel 4:30a BW van het ontwerp waar de verzorgingsbehoefte wordt ingekleed:

‘Een echtgenoot die, na aftrek van de kosten van gebruik van diens woning, niet ten minste een gemiddeld inkomen heeft of in redelijkheid kan verwerven gelijk aan het hoogste wettelijk minimumloon dat geldt in de woonplaats van de echtgenoot, wordt geacht in elk geval behoefte te hebben aan de vestiging van een vruchtgebruik als bedoeld in artikel 30.’

Indien de duur van het huwelijk niet meer heeft bedragen dan vijf jaren en uit dit huwelijk geen kinderen zijn geboren, zijn de artikelen 4:29 en 4:30 BW van het voorontwerp niet van toepassing, tenzij zulks onaanvaardbaar is naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, zo leest men in artikel 4:32a BW. In artikel 4:30b BW is geregeld dat de andere wettelijke rechten onder omstandigheden ook kunnen worden toegepast in de nalatenschap van de *samenlevingspartner*, hetgeen past bij een situatie dat een alimentatie verschuldigd kan zijn tussen ex-partners.

De wettelijke verdeling

De wettelijke verdeling is *niet van rechtswege* van toepassing indien *de erflater* een kind achterlaat dat niet tevens een kind is van de *langstlevende* echtgenoot. Bij uiterste wilsbeschikking kan de erflater wel bepalen dat de wettelijke verdeling werkt, ook al heeft de erflater zelf, bijvoorbeeld, een voorkind. Heeft de erflater een stiefkind, een kind van de echtgenoot van de erflater, van welk kind de erflater niet zelf ouder is, dan kan de erflater het stiefkind betrekken in de wettelijke verdeling. In het voorontwerp is ook de *ongedaanmakingsmogelijkheid* opgenomen (art. 4:18 BW van het ontwerp). Er is, overigens inmiddels ook op de Nederlandse Antillen en Aruba, een termijn van *neven* maanden voorgesteld. Enerzijds is dit toe te juichen. Maar men kan ook een kritische noot kraken: verwordt het versterferfecht tot estate planningserfrecht? Was het niet beter geweest om de ongedaanmakingstermijn te schrappen en, zogewenst en voor zover het speelt, faciliteiten op te nemen in, onder meer, de ‘Successiewet’ of in de regeling op basis waarvan registratierecht (overdrachtsbelasting) wordt geheven, indien binnen een bepaalde termijn na

toedeling aan de langstlevende, nog een overdracht aan kinderen volgt? Dit geeft rust in het *versterferrechtelijke* dossier. Iedereen weet waar hij of zij aan toe is. De langere termijn zou overigens kunnen uitnodigen om in de testamentenpraktijk te werken met een *versterferrechtelijke* regeling, hoewel dit op zich vreemd aan doet. Wij hopen evenwel dat de Surinaamse estate planners weerstand kunnen bieden tegen deze verlokking en niet in de *wettelijke verdelingsval* trappen, en regelmatig gebruik maken van de veel flexibelere testamentaire mogelijkheden ((voorwaardelijke) erfstellingen, legaten, lasten, executele, bewind). Maatwerk in plaats van het bijknippen van confectie. De wettelijke verdeling is immers niet de nieuwe ouderlijke boedelverdeling. De nieuwe ouderlijke boedelverdeling is bij ons gelegen in artikel 4:82 BW (niet opeisbare legitimaire geldvordering) en in Suriname in de afschaffing van de legitieme.

Vernietiging uiterste wilsbeschikking

In afwijking van ons Boek 4 is in artikel 4:43 BW van het voorontwerp bepaald dat een uiterste wilsbeschikking onder omstandigheden toch kan worden vernietigd op de grond dat deze door *misbruik van omstandigheden* tot stand gekomen is.

Gelet op de nauwe banden met Suriname volgt de Nederlandse estate planner ontwikkelingen in het Surinaamse erfrechtelijke wetgevingsproces op de voet. Op aspecten van internationaal privaatrecht gaan wij een volgende keer in.

Tot volgende week!

Van de redactie

De *EstateTip Review* verschijnt thans ook in Suriname. Een hartelijke groet aan onze Surinaamse vrienden.

ScholsBurgerhartSchols

Boom Juridische uitgevers

www.scholsburgerhartschols.nl

www.bju.nl

© 2007 Boom Juridische uitgevers / ScholsBurgerhartSchols

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *EstateTip Review* aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid.